

Gospodarske novice.

Občna colna tarifa za Italijo

se je s postavo od 23. julija števil. 320. nekoliko premenila in se je, kakor c. k. ministerstvo za trgovino trgovinski in obrtni zbornici naznanja, colnina pri izvožnji iz Italije preklicala za te stvari: vole in bike, krave, telice ali junice, junce bike ali mlade bike, tele, prešiče, meso frišno in pripravljeno, kuretino in sir. To blago se odslej prosto vsake izvoznine iz Italije v Avstrijo in na Ogersko izvažati sme in se tedaj v Avstriji le ona colnina plača, katero določuje tarifa za blago italijanskega izvira ali dela pri vvožnji na Avstro-Ogersko.

Komisija zoper trtno uš

se je osnovala za mariborsko glavarstvo na Štajarskem. Predsednik jej je c. k. okrajni glavar, komisijonarji pa so načelniki okrajnih zastopov, kmetijskih podružnic, vinorejskih društev in vinorejskih okolišev ali sekcij. Komisija pričela je delovanje dne 15. avgusta. Gledala bo strogo na izvršitev postave, ki je bila proglašena zavoljo zatiranja trtne uši. Kdor zapazi znamenja, da se trtna uš nahaja v vinogradu, ta je dolžen reči takoj naznaniti županu, ta pa okrajnemu glavarju. Od politične gospodske potem zaukazane naredbe morajo se natančno izvrševati, če ne, se naloži kazen do 300 gld.

C. k. ministerstvo za trgovino

naznanja trgovinski in obrtni zbornici v Ljubljani, da se mora na Nizozemskem (Niederlande) od sledečih stvari daci ali colnina plačevati: od jesiha, piva, opojnih žganic, klavne živine, cukra, vina, soli in mila. Natančna določila o tem dachu se nahajajo v listu 34. tednika „Austria“ od 20. avgusta t. l., zvedo se pa tudi v pisarni trgovinske zbornice v Ljubljani.

Preskušnja na slovenski kmetijski šoli v Gorici,

katera stoji pod vodstvom prof. Povšeta, je bila na sv. Jerneja dan. Kakor „Soča“ poroča, so se te preskušnje vprilo obilo poslušalcev in izvedencev prav dobro izvršile, kajti učenci niso kazali samo izvrstnega teoretičnega znanja v različnih strokah kmetijstva, temveč tudi sposobnost in moč za praktična dela. Dovršilo je letos to šolo 6 učencev: dva z izvrstnim, dva s prav dobrim in dva z dobrim vspehom. — Prihodnje šolsko leto se prične 15. septembra in se sprejmo za učence v slovenski oddelek mladeniči, ki so spolnili 15. leto, in so krepke postave, brati in pisati znajo, ter dokažejo lepo нравno vedenje. Določenih je 8 štipendij po 100 gold. za sinove poljedelcev. Prošnje za sprejem naj se vložijo do 7. septembra.

Podučne stvari.

Kako nevaren je preobilen užitek sadja,

naj, kakor poroča časnik „Der Obstgarten“, posebno mladini služi sledeča dogodka v svarilo: Delavec Jahn v vasi K. je nedavno v krogu svojih prijateljev izrekel, da sne dva litra češenj s peškami vred takoj, če se mu obljubijo 4 kozarci piva, ako bi dobil stavo. Ker so mu prijatelji še več obljubili, poslal je takoj po češnje, katere je res v kratkem času pojedel. A ni bilo potreba dolgo čakati žalostnih nasledkov. Kmalu začelo je predrznega človeka tako po želodci grizti, da

je hudo bljuval ter predno so mogli dobiti zdravnika, bil je mrtev.

Národno-gospodarske stvari.

Šolske hranilnice.

Ko so se bili pri nas začeli sem ter tje oglašati nekateri časopisi za vpeljavo poštnih hranilnic, kakoršne na Angleškem, Francoskem in Italijanskem poslujejo že nekoliko let z najboljšim vspehom in blagodarnim vplivom, čuli so se proti njim takoj neutemeljeni predsodki, in še celó nekatere trgovinske in obrtnijske zbornice izrekle so se bile v tem smislu. Še le sedanja vlada, kateri je — kakor to dokazuje vse njeno delovanje — v resnici ležeče na tem, da pripomore državljanom do večjega blagostanja, morala je vse te predsodke razpršiti s tem, da se je — nečakajoč inicijative iz ljudskega zastopa — začela sama zanimati za stvar ter izdelovati postavni načrt za vpeljavo tako potrebnih in koristnih poštnih hranilnic.

V 32. št. „Novic“ omenjeno je bilo, da je prvotni namen poštnih hranilnic izpodbujati ljudstvo k varčnosti, kar se doseže s tem, da mu je na več krajih in brez posebnih težav mogoče vsak znesek — naj si bode še tako neznamenit — vložiti na obresti; denar, ki se bode vkladal v poštne hranilnice, pa da se bode porabil v povzdigo kmetijstva in obrtnije.

Ker so poštne hranilnice iznajdba francoskega uma, naj mi bode dovoljeno spregovoriti tudi o tem, kako si Francozi veliko udeležbo pri istih zagotavljajo s tem, da že pri svojih mladih državljanih — šolarjih — izbujajo čut varčnosti. Znano je, da „Jaka obdrži, česar se Jakec nauči“. Posebne važnosti za gmetno stanje vsacega naroda je toraj, da je odgoja njegovih otrok uravnana tako, da se v nežni mladosti navadijo varčno živeti. Francozi so to važnost spoznali in država upeljala je s posebno postavo leta 1874. šolske hranilnice.

Vsacemu šolarju mogoče je one centime, katere dobiva od svojih starišev sem ter tje v dar, in katere bi sicer skoro gotovo izdal za kako nepotrebno igračo ali za slaščice, vložiti pri svojem učitelju na hranilnično knjižico. In res vložilo je do 1. januarja t. l. v 15.372 šolskih hranilnicah 302.841 šolarjev šest in pol milijonov frankov ali vsak šolar razmerno 21 frank. (8 gld. 50 krajc.).

Francoski minister Jules Ferry, iz čegar statističnih podatkov sem vzel te številke, je pa tudi mnenja, da je vpeljava šolskih hranilnic izbudila tudi pri odrasčenih večjo čut varčnosti in v dokaz tega navaja, da — med tem, ko je do 1874. leta v vseh francoskih hranilnicah 2.170.000 strank vložilo 575 milijonov frankov — so te vloge do 1. januarja t. l. narastle do 1281 milijonov frankov, število štedilcev pa se je povišalo na 3 milijone in 838.000.

Po vsej pravici občudujemo Francoze zavoljo njihovega bogatstva in blagostanja; skušajmo jih toraj posnemati tudi v institucijah, katere so jih pripeljale do tega blagostanja, in ena teh važnih institucij, katera že pri otrocih budi varčnost ter jih uči spoznavati vrednost denarja in jih tako obvaruje zapravljalivosti, katere se med nami žalibog le preveč nahaja — ena tacih vpeljav so tudi šolske hranilnice.

Vlada, katera bi nam te vpeljala, storila bi za povzdigo našega narodnega gospodarstva neizmerno mnogo. Prilika, da se ta misel sproži, pa se bode našim gospodom poslancem ponujala pri posvetovanji o postavi za

vpeljavo poštnih hranilnic in živo jim priporočam, da jo porabijo. J. H.

Zgodovinske stvari.

Žumberški okraj in Marijindolska občina

v razmeri z deželo Kranjsko.

(Konec)

Za Marije Terezije leta 1746. priklopilo se je navedeno ozemlje Slunjskemu polku vojne krajine; toda kmalu so prepiri nastali zaradi meje med Kranjsko in Hrvatsko, kateri pa še dosedaj niso končno dognani. Obravnave gledé teh prepirov dale so uže prejšnjim kranjskim stanovom, pa tudi poznejšemu deželnemu zboru, in sicer najbolj onemu leta 1863., priliko, da so kazali na vtrjene pravice Kranjske; al visoka vlada tega ni v poštev vzela, temveč odredila je mejo leta 1865., a ne da bi se bila ozirala na vtrjene pravice dežele kranjske. Deželni zastop kranjski pa je to vladino uredbo l. 1866. z izrečnim pridržkom na znanje vzel, da se je tadaj, kedar se bode vojna krajina odpravila, potezati za pravice Kranjske.

Leta 1869. se je ta stvar zopet sprožila v deželnem zboru. Vsled zadevnega predloga jo je ustavni odsek pretresal in nasvetoval, naj se deželni odbor za obveščanje teritorialnih pravic vojvodstva Kranjskega do s cesarskim ročnim pismom 19. avgusta l. 1869. razpuščenih delov vojne krajine c. kr. Slunjskega polka, to je 11. in 12. kompanije njegove — žumberški okraj — isto tako tudi za to poganja, da se marijindolska občina spoji z vojvodstvom kranjskim. Toda predmet ta ni prišel do obravnave, ker je bil dan pozneje deželni zbor zaključen.

Cesarskim manifestom dne 15. julija t. l. je spojitve hrvatsko-slavonske Krajine s kraljestvom hrvatsko-slavonskim določena; al zadeva zastran Žumberka in Marijindola je zopet obvisela. §. 26. zadevnega cesarskega ukaza dne 15. junija gledé navedene spojitve namreč izrečno določuje tako-le: „Ker se pogoj, stavljen v členu IV. postave od leta 1872., po katerem je pokrajenje ob enem izvršiti z uravnanjem meje gledé žumberškega okraja in marijindolske občine, dosedaj ni mogel doseči, je samo ob sebi razumljivo, da določba omenjenega postavnega člena, vsled katere pokrajenje navedenih ozemelj začasno obvisi, merodajna ostane do tadaj, kedar se bode vprašanje zastran uravnanja meje ustavno rešilo. Da se pa uprava navedenih ozemelj ne ovira, jo izročam začasno svojemu banu.“

Tako cesarski sklep. Radovedni smo, kako bode kranjski deželni zbor v tej za Kranjsko važni reči dalje postopal.

Slovansko slovstvo.

* *Lurška mati Božja*. Francoski spisal Henrik Lasserre, poslovenil in na svitlo dal Franjo Marešič, kaplan v Št. Vidu nad Ljubljano. V Ljubljani. Tisek Klein in Kovačev.

Imenitno to knjigo, za katero je pisatelj Henrik Lasserre dobil pohvalo in blagoslov od papeža Pija IX. in katera je v 7 letih na Francoskem doživela sto dva in štirideset natisov ter je uže preložena v skoro vse evropske jezike, imamo tedaj zdaj tudi mi Slovenci. Ni nam po takem treba te slavne knjige, zanimive pri prostemu pa tudi naobraženemu čitatelju še le na dolgo in široko priporočati, ker toliko natisov in prevodov v

tako kratkem času dovolj jasno govori za njeno veliko vrednost. Dobiva se ta knjiga, katera obsega 17 tiskanih pól, pri gosp. prelagatelju samem v Št. Vidu in pa v katoliški bukvarni v Ljubljani. Stane mehko vezana 1 gold., v polplatnu 1 gold. 20 kr., v polusnji 2 gold. 25 kr. in vse v platnu 1 gold. 40 kr. Po pošti za vsak iztis 10 kr. več. Kdor vzame 10 iztisov, dobi jih poštne proste.

* *Jugoslovanski Stenograf* pričel je s 1. avgustom t. l. svoj peti letnik. Mi smo uže večkrat priporočali ta izvrstni list slovenskemu občinstvu, a vse eno bi skoro bil moral ponehati zavoljo pomanjkanja denarne pomoči, če ne bi bil blagi knez Aleksander I. podaril mu 600 levov subvencije, kot neobhodno potrebni naučni knjigi za stenografijo. Prva številka tega lista prinaša razun omenjenega ukaza knezovega zgodovino stenografije v bolgarskem jeziku, poduk o bolgarski stenografiji, životopis Fr. X. Gabelsbergerja, slavnega iznajdenika stenografije, oceno prof. Magdičeve „Stenografije hrvatske“ v hrvatskem jeziku, naznanilo novih knjig in časnikov tesnopisnih, dopise, različne stenografske novosti iz Nemčije, Avstrije in Anglije v bolgarskem in stenografski razgled pri južnih Slovanih v francoskem jeziku. Razun vsega tega ima pa ta, kakor vsak drug list, litografirano prilogo v stenografskem pismu, katera prinaša: pesen bolgarsko „Po noči“, poduki stenografom, stenografovan životopis Gabelsbergerjev, popis Sofije od dr. K. Jirečka in ponatis slovenske pesni „Pred bogom“ iz prof. Heinrichove stenografske molitvene knjižice, ki je nedavno izšla v Ljubljani. Ta bogati obseg uže sam dosti priporoča ta časnik, ki izhaja v Sofiji vsaki drugi mesec ter stane na leto 2 gold. Mi želimo, da bi rodoljubi slovenski, posebno pa naša mladina, mnogobrojno posegli po njem.

Mnogovrstne novice.

* *Kakošna bo prihodnja zima?* Uže se proglašajo preroki o prihodnji zimi. Eni prerokujejo prav hudo zimo in sicer zato, ker res je (Haidekraut, Erica vulgaris) svoje cvetje nastavlja do vrha stebela. To pa je po starodavnem pravilu lovcev in kmetov gotovo znamenje ostre zime. — Čujmo še drugega vremenskega preroka, ki pravi, da je star in potrjen pregovor ta-le: Na sv. Jakoba dan cvete sneg (to je, podoba podnebja ta dan kaže, kakošna bo prihodnja zima). Po večletnih izkušnjah utegne letošnja zima prav suha biti in z malo snegom, ki bode prvokrat še le meseca decembra padel. — Kdo teh dveh prerokov je pravo zadel?

* *Konec svetá*. — Nedavno se je v nekaterih časnikih prerokoval konec svetá za tisto leto, ko bode Velika noč padla na dan sv. Marka (25. aprila), binkoštna nedelja na dan sv. Antona (13. junija), sv. Rešnje telo pa sv. Janeza Krstnika dan (24. junija) — kar se bode zgodilo leta 1886., tedaj čez 5 let. Da tedaj potolažimo vse tiste, ki morebiti uže svoj testament delajo in se pripravljajo na konec svetá leta 1886., naj jim povemo to-le: Res je, da leta 1886. bodo imenovani prazniki 25. aprila, 13. in 24. junija, al vedeti je treba, da oni trije prazniki so uže v prejšnjih časih padli na navedene dneve in to leta 919., 1014., 1109., 1204., 1451., 1666. in 1734., in da po l. 1886. bodo padli na iste dneve leta 1943., 2038. in 2199. Naj tedaj nikogar ne straši tako prerokovanje, kajti konec svetá vé Edini tisti nad nami, ki svetú „veliko praktiko“ piše.

Če pa naši pozemeljski preroki letos zavoljo repatih zvezd (kometov) prerokujejo dobro vinsko letino,